

STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL
FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE

**“OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI
HARGHITEAN”**

“HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM”

**SATUL MIHĂILENI – COM. ȘIMONEȘTI
SZÉKELYSZENTMIHÁLY – SIMÉNFALVA
KÖZSÉG**

Beneficiar /Megrendelő:

Județul Harghita – Consiliul Județean Harghita
Hargita Megye – Hargita Megye Tanácsa

decembrie 2015 – februarie 2016
2015 december – 2016 februar

FOAIA DE CAPAT/BEVEZETŐ

Denumire proiect: STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA PENTRU PROGRAMUL “OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI HARGHITEAN”

Tervmegnevezés: HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM: FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK MEGŐRZÉSÉRE

Amplasament: județ Harghita, com. Șimonești, sat Mihăileni

Helyszín : Hargita megye, Siménfalvaközség, Székelyszentmihály

Beneficiar: Consiliul Județean Harghita

Megrendelő: Hargita Megye Tanácsa

Coordonator proiect: S.C. TOPOPREST S.R.L., arh. Bălan Ioan

Tervkordinátor:

Specialiști RUR / szakértők:

arh. Bălan Ioan

Specialiști DMI / Műemlékvédelmi szakértők:

arh. Máthé Zoltán

Elaborator studiu / Tanulmány készítője:

S.C. TOPOPREST S.R.L., S.C. YOUPLAN S.R.L.-D., S.C. ARC STUDIO S.R.L.

Proiectanți / Tervezők:

urb. Timotei Fecioru

urb. peis. Blága Botond

urb. peis. Ioana AlexandraMircea

urb. Andrei Ștefan Săbău

Nr. proiect / Tervszám: 28656/96/2015

Data / Dátum: 12. 2015 - 02.2016

Faza / Tervfázis: Studiu / Tanulmány

BORDEROU GENERAL/TARTALOMJEGYZÉK

1. Piese scrise/ Írott rész

- Pagina de titlu, lista de semnături / Címlap
- Borderou / Tartalomjegyzék
- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local/
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare /Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

2. Piese desenate / Rajzolt rész

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájelemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

3. DVD

Piese scrise/ Írott rész

- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare / Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

Piese desenate

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájelemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

Fotografii

- Fotografii elemente valoroase / Értékes elemeket tartalmazó fotók
- Fotografii / fotók

**STUDIUL PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

MEMORIU – SAT MIHĂILENI, COM. ȘIMONEȘTI
MŰLEÍRÁS – SZÉKELYSZENTMIHÁLY – SIMÉNFALVA
KÖZSÉG

CUPRINS / TARTALOMJEGYZÉK

- 1. SCOPUL STUDIULUI / A TANULMÁNY CÉLJA**
- 2. DATE DESPRE LOCALITATE / A TELEPÜLÉS LEÍRÁSA**
- 3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERKEZETE**
- 4. CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT**
 - A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházakészközépületek**
 - B. Șuri / Csűrök**
 - C. Porți / Kapuk**
 - D. Împrejmuiri / Kerítések**
 - E. Fântâni / Kútak**
 - F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc in curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război**
Melléképületek, tározók, kemencék, árnyékszék, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások
- 5. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLEKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK**
- 6. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT ELEMELK**
- 7. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMELK**

**STUDIUL PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

MEMORIU –SAT MIHĂILENI, COM. ȘIMONEȘTI
MŰLEÍRÁS – SZÉKELYSZENTMIHÁLY– SIMÉNFALVA
KÖZSÉG

1. SCOPUL STUDIULUI / A TANULMÁNY CÉLJA

Motto: "Cea mai interesantă zonă, aflată pe aceste granițe, este frumoasa țară a secuilor, cel care este cel mai puțin cunoscut, despre care și noi însuși știm puține lucruri. Prin urmare a fost o nevoie urgentă de a descoperi și descrie"

Mottó: „És éppen ezen véghatárainkon fekvő legérdekesebb terület, a szép Székely föld az, mely legkevésbé van ismerte, melyről önmagunk is legkevésbé tudunk. Égető szükségé vált tehát annak felkutatása és ismertetése" (Orbán Balázs)

Obiectul studiului este identificarea elementelor valoroase care fac parte din patrimoniul material al satului și alcătuirea unui regulament local de urbanism care să protejeze specificul locului. Pentru aceasta sunt inventariate toate casele, șurele, porțile, împrejmirile, fântânile, spațiile verzi, clădirile anexe pentru utilaje, clădirile anexe pentru depozitare, cuptoarele, wc-urile în curte, stupii de albine, mormintele și operele comemorative de război. Se realizează o bază de date, structurată pe trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Pentru componentele valoroase ale patrimoniului material local se vor realiza fișe de cartare și relevee sumare.

A felmérés célja: azonosítani az értékes elemeket, amelyek az itteni falvak anyagi örökségének részeit képezik, valamint egy helyi urbanisztikai szabályzat létrehozása, mely a helyijellegzetességek megvédésére fektet hangsúlyt. Ennek érdekében leltárba vesszük az összes házat, csúrt, kaput, kerítést, zöldsövegetet, melléképületet, kemencét, árnyékszékét, méhkaptárt, hadisírokat és megemlékező alkotásokat. Készül egy adatbázis három kategóriába rendezve: tipológia, eredetiség és állapot. A helyi anyagi örökség értékes komponenseiről értékelő adatlap és vázlatos felmérés készül.

Scopul nostruete, în afară de a înțelege satul și de realiza diferite propuneri, atragerea atenției asupra distrugerii elementelor arhitecturale valoroase caracteristice satului secuiesc, respectiv: porți secuiești; porți din zidărie cărămidă sau piatra cu închidere pe întreaga deschidere;

prisper sculptate; învelitori din țigla sau șindrila, etc – care au un rol important în definirea peisajului. Dispariția treptată a șurelor și a caselor vechi secuiești și înlocuirea acestora cu intervenții noi, stridente, atipice, face ca satul să piardă din caracterul original. În calitate de elaboratori ai acestui studiu, considerăm ca o datorie imensă semnalarea și luarea de măsuri împotriva pericolului de a deteriora și pierde bogăția culturală și arhitecturală a satelor secuiești.

Munkánk célja a megismerésen, ismertetésen és javaslatokon túl a figyelemfelkeltés a székely falukép értékes, jellegzetes elemeinek pusztulását illetően: a faragott székelykapuk, kőből, téglából falazott, vastos, cseréppel fedett vagy ívvel lezárt udvarházakra jellemző kapuszlópok, a faragott tornácok, a kézzel vetett cserép, vagy zsindegyel fődött magas szögű tetők, melyek tájmeghatározó szerepe is rendkívül fontos, valamint az egyre fogyó csűrök, melyek mesteri faszervezete, látványos tömege nélkül nem székely falu többé a falu. E tanulmány szerzőiként, úgy gondoljuk, kötelességünk jelezni és lépéseket tenni annak irányába, hogy megakadályozzuk e kultúrában és építészeti értékekben gazdag falvak pusztulását.

2. DATE DESPRE LOCALITATE / A TELEPÜLÉS LEÍRÁSA

Satul Mihăileni, cu o suprafață de 59.69 ha este a doua așezare ca dimensiune din comuna Șimonești. Este situat chiar în estul comunei la cca 500 m altitudine, la confluența Nicoului Alb cu pârâul Szalon, la cca 14km de Cristuru Secuiesc. Poziția în zona de sud-vest a județului Harghita îl plasează în Subcarpații Târnavei Mici, una din grupele de dealuri ale Subcarpaților Transilvaniei. Ca bazin hidrografic, aparține Târnavei Mari, zona fiind bogată în izvoare și pârâuri. În apropierea satului Mihăileni există 3 afluenți ai Nicoului Alb: Gada, Szalon și Köves, iar pe malul ultimului se găsesc și câțiva vulcani noroioși care indică prezența gazului metan. Clima este continentală moderată, cu ierni aspre și veri calduroase și cca 75-80 de zile de înghet pe an.

Satul are un profil economic zoo-agricol, cu accentul mai mult pe creșterea animalelor și cultivarea de pomi fructiferi, fiind activități mai puțin costisitoare decât agricultura.

Székelyszentmihály 59.69 ha területen fekszik, és a második legnagyobb falu Siménfalva községből. A község keleti részén helyezkedik el, körülbelül 500m tengerszint feletti magasságban, a Fehér-Nyikó összefolyásánál a Szalon patakka, kb 14 km-re Székelykeresztúrtól. Harghita megye délnyugati részén fekszik, a Szubkárpatok Kis-Küküllőjében, mely az erdélyi Szubkárpatok része. Hidrográfiaailag a Nagy-Küküllő medencében található, gazdag forrásokban és patakokban. A falu közelében a Fehér-Nyikónak 3 mellékfolyója van: a Gada, a Szalon és a Köves, az utóbbi partján pedig néhány iszapos vulkán is található, melyek indokolják a metángáz jelenlétét. Az éghajlata mérsékelt-kontinentális, hideg telekkel és forró nyarakkal és körülbelül 75-80 fagyos nap van egy évben. A falu gazdasági profilját főként állattenyésztés, valamint gyümölcstermesztés képezi, mivel ezek kevésbé megterhelőek anyagi szempontból, mint a mezőgazdaság.

Prima mențiune a așezării, apare în 1333, sub numele de Sancto Mihaele. Forma dealurilor, dimprejur, asemănătoare cu un cal a dat naștere și unei legende locale în acea vreme, cea a cavalerului din valea Nicoului. Se spunea că acesta a traversat Szalonul pe un cal alb, pentru a ajunge la cetatea zânei, actuala cetate Firtos, din care se spunea ca izvorăște pârâul. În anul 1567 așezarea număra 10 de porți, iar în 1786 figura deja cu 381 de locuitori, aproape la fel de mulți ca în prezent – cca 415.

Az első bejegyzés a faluról, 1333-ban jelent meg, ahol Sancto Mihaele név alatt említik a települést. A környező dombok ló alakot formálnak, így született meg a A Nyikó-völgyi lovag legendája. Úgy tartják, hogy egy fehér lovon átlovagolta a Szalon patakát hogy elérjen a tündér várához, mely a jelenlegi Firtos vár, amelyből a patak ered. 1567-ben a település 10 kaput számol, és 1786-ban már 381 lakossal rendelkezik, majdnem annyival mint a jelenben, 415.

3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERKEZETE

Localitatea Mihăileni este o așezare de răscruce, cu o structură liniară cu ramificații, în lungul a două drumuri principale ce străbat satul pe direcțiile N-S și E-V. Nucleul așezării este reprezentat de intersecția celor două drumuri, ce conține vechea vatră a satului și principalele sale clădiri cu destinație publică: centrul comunitar, școala și una din cele două unități comerciale. Dezvoltarea satului s-a făcut liniară, în lungul celor două drumuri, pe măsura creșterii numărului de locuitori. Spre deosebire de alte localități din zonă, biserica este amplasată excentric, într-una din marginile satului. Construcțiile sunt dispuse într-o structură parcelară tip bandă, cu poziționarea preponderent perpendiculară pe axul drumului. Frontul stradal dominant se caracterizează atât prin front în pieptene cât și cu interspații. Șura are o poziție transversală, paralelă cu strada, separând curtea de grădină. Alte clădiri gospodărești sunt constituite numai din anexe pentru depozitare și WC-uri de curte dispuse în zonele dinspre spatele loturilor. Totodată, majoritatea fântânilor sunt amplasate în jumătatea din față a curții, uneori aproape de aliniament.

Székelyszentmihály orsós település, lineárisan fejlődve két főút mentén, amelyek átszelik a falut Észak-Dél és Kelet-Nyugat irányban. A település központja a tengelyek találkozásában képződött, itt találhatóak a középületek: a művelődési ház, az iskola illetve a két kereskedelmi egység egyike. A környező falvakhoz képest a templom, a falu szélére van elhelyezve. A házak elhelyezése a parcellán többnyire utcafronti. Ez az elhelyezés a parcellán egy szabályos utcafrontot, valamint a bejárati kapuk által egy ütemezett dinamikát eredményez. A domináns utcaképet a fésűs és laza sorházás beépítés jellemzi. A csűr keresztirányban helyezkedik, két részre osztva az udvart. Egyéb gazdasági épület a ház meghosszabbításában található, vagy az utcafronton, mint pl: kemence, kút, különösen a sütő (nyári konyha) esetében.

CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT

A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházakés középületek

Au fost numărate 160 locuințe și obiective de utilitate publică, care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

160 ház -beleértve középületeket- volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a következő alkategóriákat tartalmazza:

1. CASE DE LOCUIT / LAKÓHÁZ

A. Tipologie / Típus

A. case tradiționale simple și vechi

Szimpla, hagyományos régi ház

B. case tradiționale vechi cu arhitectură mai complexă

Hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

C. case de locuit comune construite după anul 1950

Az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

D. case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

A hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

E. conace sau clădiri cu acest caracter

Kúriák és hasonló karakterű házak

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

- prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó

- medie / Átlagos

- rea / Rossz

2.OBIECTIVE DE UTILITATE PUBLICĂ / KÖZÉPÜLETEK

Astfel, se identifică ca obiective de utilitate publică construcții, respectiv: biserica, 1 clădire de învățământ – școală generală, 1 casă de cultură, 2 centre comerciale- magazin+bar, 1 posta.

Középületek: templom, iskola, kultúrotthon, 1 orvosi rendelő, 2 helyi vegyesbolt/élelmiszerbolt, 1 postahivatal

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 32% - 51 case tradiționale simple și vechi

51 szimpla, hagyományos régi ház

cca 1% - 2 case tradiționale vechi cu arhitectură mai complexă

2 hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

cca 43%- 68 case de locuit comune construite după anul 1950

68 az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

cca 22% - 36 case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

36 hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

cca 2% - 3 conace sau clădiri cu acest caracter

3 kúria

B. Originalitate / Jelleg

cca 50% - 80 case fără nicio intervenție

80 eredeti, beavatkozás nélküli

cca 14% - 22 case prezentând intervenții potrivite (de renovare)

22 megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 36% - 58 case prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

58 nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 48% - 77 case stare fizică bună / 77 jó állapotú

cca 41% - 66 case stare fizică medie / 66 átlagos állapotú

cca 11 % - 17 case stare fizică rea / 17 rossz állapotú

Aproape jumătate din fondul construit al localității este nou, realizat după anul 1950. Un procent relativ mare, de cca 22% este compus din case cu o arhitectură stridentă în contextul imaginii tradiționale a satului, fie având o volumetrie atipică, finisaje stridente sau utilizând materiale necorespunzătoare. Din vechea imagine a satului se mai păstrează doar o treime, adică mai puțin procentual decât numărul de case ce prezintă intervenții nepotrivite – cca 36%. Fiind una din localitățile mai importante din zonă, încă din secolul XVIII, deține câteva exemple interesante de conace și case cu o arhitectură mai complexă.

Rezultă că satul Mihaileni se îndepărtează constant de imaginea tradițională a satului, pe măsură ce așezarea crește, tinzând să se alinieze la standardele „contemporane”, dar își păstrează câteva elemente de interes ce trebuie protejate.

Mintegy fele a házaknak az 1950-es évek után épült. Nagy százaléka a házaknak, körülbelül 22% kirívó, amely eltér a hagyományos házaktól, vagy az atipikus volumetria miatt, vagy a nem megfelelő anyagok használata miatt. A régi falu tájképéből csak egy harmada hagyományos, kevesebb százalékban mint azok száma amelyek nem megfelelő beavatkozást szenvedtek – kb 36%. Mivel az egyik fontosabb település a környékről, még a XVIII-dik századól, fennmaradt pár kúria illetve bonyolultabb architektúrával rendelkező ház, összesen 4, az ittenigazdag családoktól.

Székelyszentmihály eltávolodott és következetesen távolodik a klasszikus helyi életstílustól, ahogy a település növekszik, úgy igyekszik a “modern” települések elvárásainak megfelelni, megtartva néhány olyan hagyományos elemet is amelyet meg kell védeni.

Jumătate din casele din sat prezintă intervenții ulterioare, ceea ce face ca jumătate din fondul construit să fie în stare fizică bună și un procent foarte mic, cca 11% să fie degradat sau foarte degradat. Aceste procente denotă faptul că satul Mihaileni este un sat în curs de dezvoltare, cu locuitori preocupați de îngrijirea propriilor gospodării, ce necesită însă reglementări corespunzătoare pentru a-și păstra aspectul tradițional rămas în proporție redusă.

Fele a házaknak későbbi beavatkozást mutat, ami azt jelenti hogy fele az épületállománynak jó állapotban van, és csak nagyon kis százalék, kb 11% van átlagos állapotban. Ez a százalék azt jelenti, hogy Székelyszentmihály, egy fejlődő falu, igényes gazdaságokkal, amelyek viszont szabályszerű beavatkozásokat igényelnek ahhoz hogy megtartsák hagyományos jellegüket.

B. Șure / Csűrök

Au fost numărate 83 șure care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

83 csűr volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. șure simple din bârne de lemn

Szimpla, fagerendás csűr

B. șure din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă

Fagerendás csűr kő- vagy téglalattal

C. șure din cărămidă sau piatră

Tégla- vagy kőcsűr

D. șure noi din cadre de lemn și scânduri

Új, fakeretes, deszkázott csűr

E. șure aferente conacelor
Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție
Eredeti, beavatkozás nélküli
- prezentând intervenții potrivite (de renovare)
Megfelelő beavatkozással (felújítás)
- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
Nem megfelelő beavatkozással (modosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

- cca 78% - 65 șure simple din bârne de lemn
65 szimpla, fagerendás csűr
- cca 12% - 10 șure din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă
10 Fagerendás csűr kő- vagy téglalattal
- cca 6% - 5 șure din cărămidă sau piatră
5 Téglavagy kőcsűr
- cca 4% - 3 șure noi din cadre de lemn și scânduri
3 Új, fakeretes, deszkázott csűr
- 0.00% - 0 șure aferente conacelor
0 Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

- cca 82% - 68 șure fără nicio intervenție
68 Eredeti, beavatkozás nélküli csűr
- cca 12% - 10 șure prezentând intervenții potrivite (de renovare)
10 csűr megfelelő beavatkozással (felújítás)
- cca 6% - 5 șure prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
5 csűr nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- cca 29% - 24 șure în stare fizică bună
24 jó állapotú
- cca 65% - 54 șure în stare fizică medie
54 átlagos állapotú
- cca 6% - 5 șură în stare fizică rea
5 rossz állapotú

În jur de jumătate din gospodăriile din Mihăileni mai includ în perimetru o șură, aproape toate fiind realizate în stil tradițional (numai 3 șure sunt construite în stil nou, cu cadre de lemn și scânduri). Foarte puține din acestea prezintă intervenții nepotrivite – cca 6%, restul de cca 94% redând fidel tipologia autohtonă. Rezultă că satul Mihăileni este încă reprezentativ pentru imaginea șurei, însă acest lucru este pe cale să se schimbe în următorii ani. Mai puțin de o treime din șure – cca 29% sunt în stare fizică bună, marea majoritate fiind în curs de degradare, fără a fi încă irecuperabile. Schimbarea modului de viață și a intereselor cotidiene ale locuitorilor va duce treptat la dispariția șurei ca element arhitectural.

Körülbelül fele a székelyszentmihályi portáknak rendelkezik csúrral, majdnem az összes régi stílusban építve (3 új, fakeretes-deszkázott csűr). Nagyon kevés esetben történt nem megfelelő beavatkozás – kb 6%, a többi kb 94%, hű maradt a hagyományos csűr tipushoz. Ez azt eredményezi, hogy Székelyszentmihály, még megtartja a hagyományos falusi életstílust, azonban ez hajlamos megváltozni a következő években. Kevesebb mint egy harmada jó állapotú – kb 29%, a többi viszont átlagos állapotban van, nagy részét pedig már nem lehet helyrehozni. Az életstílus megváltoztatása, és a változó igények miatt, a csűr fokozatosan elfog tűnni mint építészeti elem.

C. Porți / Kapuk

Au fost numărate 132 porți care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

132 kapu volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. porți simple țărănești

Szimpla, parasztos kapu

B. porți cu închidere deasupra la poarta mică

Kapu, fedett gyalogkapuval

C. porți cu închidere pe întreaga deschidere

Teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan

D. porți secuiești

Székelykapu

E. porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

Kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

F. porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu

G. porți aferente conacelor

Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

• fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

• prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

• prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

- cca 54% - 71 porți simple țărănești
71 szimpla, parasztos kapu
- cca 2% - 2 poartă cu închidere deasupra la poarta mică
2 kapu, fedett bejárati (kis)kapuval
- 0.00% - 0 porți cu închidere pe întreaga deschidere
0 teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan
- cca 12% - 16 porți secuiești
16 Székelykapu
- cca 5% - 6 porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate
6 kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból
- cca 28%- 38 porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
38 kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu
- 0.00% - 0 porți aferente conacelor
0 Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

- cca 86% - 114 porți fără nicio intervenție
114 eredeti, beavatkozás nélküli
- cca 5% - 6 porți prezentând intervenții potrivite (de renovare)
6 megfelelő beavatkozással (felújítás)
- cca 9% - 12 porți prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
12 nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

- cca 33% - 44 porți în stare fizică bună
44 jó állapotú
- cca 55% - 72 porți în stare fizică medie
72 átlagos állapotú
- cca 12% - 16 porți în stare fizică rea
16 rossz állapotú

O treime din porțile localității Mihăileni sunt realizate din materiale neadecvate sau imita necorespunzător tipologia zonei, alterând imaginea tradițională a satului. Există, totuși un procent de cca 14% de porți secuiești sau cu închidere pe poarta mică, reprezentative pentru specificul arhitectural local, iar acestea trebuie protejate. Marea majoritate a porților din sat sunt încă în starea originală, nefiind modificate niciodată până acum, dar din acest motiv numai o treime din ele sunt în stare fizică bună. Un procent apreciabil, de peste jumătate sunt în curs de degradare, iar cca 12% sunt deja în stare proastă și se vor distruge fără reabilitare.

Körülbelül egy harmada a kapuknak nem megfelelő anyagból van építve, vagy nem megfelelő módon utánozza a környék tipológiáját, eltérve a hagyományos falu látványától. Mégis 14%-ban jelen van a hagyományos (székelykapu), amely képviseli a székely arhitektúrát, amiket meg kell őrizni. Nagy része a kapuknak eredeti állapotú, soha nem szenvedtek módosítást, emiatt csak egy harmada jó állapotú. Nagy százalékuk, több mint fele átlagos állapotú, és kb 12% már nagyon rossz állapotú, felújítás nélkül teljesen lepusztul.

D. Împrejmuri / Kerítés

Au fost numărate 129 împrejmuri aferente gospodăriilor care au fost clasificate după două categorii: tipologie și starea de degradare. Cele două categorii prezintă următoarele subcategorii:

129 portához tartozó kerítés volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus és állapot. Ezen kategóriák a köv. alkategóriákat tartalmazzák:

A. Tipologie / Típus

A. Împrejmuri simple țărănești

Szimpla, paraszti kerítés

B. Împrejmuri cu soclu tradiționale

Kerítés hagyományos talapzaton

C. Împrejmuri care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

Kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

D. Împrejmuri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés

E. Împrejmuri aferente conacelor din zidărie plină

Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés

B. Stare fizică / Állapot

• bună / Jó

• medie / Átlagos

• rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 33% - 43 împrejmuri simple țărănești

43 szimpla, paraszti kerítés

cca 44% - 57 împrejmuri cu soclu tradiționale

57 kerítés hagyományos talapzaton

cca 6% - 7 împrejmuri care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

7 kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

cca 17% - 22 împrejmuri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

22 Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés

0.00% - 0 împrejmuri aferente conacelor din zidărie plină

0 Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés

B. Stare fizică / Állapot

cca 20% - 26 împrejmuiri în stare fizică bună

26 jó állapotú

cca 64% - 83 împrejmuiri în stare fizică medie

83 átlagos állapotú

cca 16% - 20 împrejmuiri în stare fizică rea

20 rossz állapotú

Aproape 80% din împrejmuirile din satul Mihăileni sunt simple sau cu soclu, însă o cincime din sat prezintă împrejmuiri neadecvate, cu materiale și finisaje stridente, unele doar imitând stilul tradițional. Chiar dacă nu reprezintă o majoritate, acestea alterează peisajul satului, ieșind în evidență prin contrast. Îngrijorătoare este însă starea generală a împrejmuirilor, din care numai cca 20% mai sunt încă în stare fizică bună, restul prezentând semne de degradare sau fiind chiar parțial distruse.

Pentru a păstra măcar proporția actuală a tipologiei tradiționale, împrejmuirile trebuie reabilitate și aduse într-o stare fizică corespunzătoare.

A kerítések kb 80%, megtartja az eredeti stílust, mivel hagyományos aljzattal rendelkeznek, azonaban ötöd része a falu kerítéseinek nem megfelelő, kirívó megjelenésű nem hagyományos anyagokat használ. Sok közülük rosszul imitálva a hagyományos stílust. Még ha nem is jelentik a többséget, ezek miatt a falu látványa torzul. Aggasztó azonban a kerítések fizikai állapota, mivel csak 20% jó állapotú, a többi átlagos, rossz állapotú, vagy már tönkrement.

Ahhoz hogy legalább részben megmaradjon a hagyományos stílus, a kerítések megfelelő újjátásasükséges.

E. Fântâni / Kutak

Au fost numărate 67 fântâni aferente gospodăriilor care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

67 kút volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. Fântână cu roată / kerekeskút

B. Fântână cu cumpănă / gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

•fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

•prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

•prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 91% - 61 fântâni cu roată / 61 kerekeskút
cca 9 % - 6 fântâni cu cumpănă / 6 gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

cca 43% -28 fântâni fără nicio intervenție
28 Eredeti, beavatkozás nélküli kút
cca 12% - 8 fântână prezentând intervenții potrivite (de renovare)
8 megfelelő beavatkozással (felújítás)
cca 45% - 30 fântâni prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
30 nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 19% - 13 fântâni în stare fizică bună / 13 jó állapotú kút
cca 70% - 47 fântâni în stare fizică medie / 47 átlagos állapotú kút
cca 11% - 7 fântâni în stare fizică rea / 7 rossz állapotban levő kút

Fântâna nu pare a mai fi un element foarte important în viața locuitorilor din Mihăileni, întrucât în jur de numai 40% din gospodării mai dețin una iar starea lor generală este destul de rea, cu cca 70% din fântâni în curs de degradare și cca 11% deja în stare fizică rea. Din toate fântânile numai în jur de 12% au fost recondiționate corespunzător, restul împărțindu-se în mod egal în fântâni fără intervenții și fântâni alterate prin intervenții nepotrivite. Au rezistat trecerii timpului 6 fântâni cu cumpănă, adică cca 9% din totalul actual de fântâni, acestea reprezentând elemente tradiționale ale gospodăriilor autentice, ce trebuie conservate pentru păstrarea peisajului rural.

A kút nem játszik fontos szerepet a székelyszentmihályi porták életében, ugyanis csak 40% a háztartásoknak rendelkezik kúttal, és azok állapota is kritikus, kb 70% - a a kútnak átlagos állapotú, és kb 11% rossz állapotú. Az összes kút közül csak 12% volt felújítva megfelelő módon, a többi átesett nem megfelelő módosításokon, vagy soha nem voltak felújítva. Az idők során 6 gémeskút maradt meg, vagyis körülbelül az össz 9%-a. Ezek mind ősi elemei a hagyományos gazdaságoknak, amelyeket érdemes megőrizni, a hagyományos látvány érdekében is.

F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc in curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război Melléképületek, tározók, kemencék, árnyékszék, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások

Au fost numărate 73 anexe pentru utilaje, 98 clădiri anexe pentru depozitare, 33 cuptoare, 80 WC-uri în curte, 3 stupi de albine, 1 monumente vizibil din strada, 0 fantani accesibile de pe domeniul public.

Azonosítva lett 73 mezőgazdasági épület gépeknek, 98 tározó, 33 kemence, 80 árnyékszék, 3 méhkaptár, 1 megemlékező alkotás (hősök terén), 0 az utcán (közterületen) található kút.

4. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK

Nu s-au identificat monumente istorice, conform listei monumentelor istorice din 2010, publicată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național:

Székelyszentmihályterületén nem található műemlék, a Kulturális Minisztérium által, 2010-ben megjelentetett műemléklista szerint.

5. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT ELEMEEK

Toate gospodăriile secuiești tradiționale sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos székely porta ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate șurele tradiționale realizate folosind materiale precum lemn, cărămidă, piatră, țiglă și șindrilă sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos (fa, téglá, kő, cserép, valamint zsindey) anyagokból épült csűr ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate casele tradiționale vechi sunt propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos, régi ház ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate porțile tradiționale sunt propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos kapu ki lett jelölve helyi védelemre

Toate fântânile cu roată și fântânile cu cumpănă realizate folosind materiale tradiționale (lemn, țiglă, șindrilă) sunt propuse pentru protecție locală.

Minden kerekes, valamint gémeskút, mely anyaghasználatá hagyományos (mint: fa, cserép, zsindey) ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate anexele (porumbar, cuptor, bucătărie de vară, etc) realizate din materiale tradiționale (lemn, cărămidă, țiglă)sunt propuse pentru protecție locală.

Minden melléképület (kemence, sütő, stb.), mely anyaghasználatá hagyományos (mint: fa,tégla, cserép) ki lett jelölve helyi védelemre.

Detalierea capitolului se regăsește în regulamentul local de urbanism.

A részletek megtalálhatóak a helyi urbanisztikai szabályzatban.

6. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMEEK

S-au identificat 27 elemente valoroase care descriu în modul cel mai fidel tipologiile existente și autenticitatea satului Mihăileni.

27 értékes elem lett azonosítva

nr. 18 – gospodărie, casa, anexa bucătărie de vară, poarta/ porta, ház, nyári konyha, kapu

nr. 27 – casă/ ház

nr. 31 – gospodărie, casa, sura/ porta, ház, csűr

nr. 35 – casă/ ház

nr. 41 – gospodărie, casa, sura/ porta, ház, csűr

nr. 41X – gospodărie, casa, sura, anexa bucătărie de vara, poarta/ porta, ház, csűr, nyári konyha, kapu

nr. 59 – casă/ ház
nr. 59Y – biserică/ templom
nr. 78 – casă/ ház
nr. 80 – gospodărie/ porta
nr. 83x – casă/ ház
nr. 118 – gospodărie, casa, sura, anexa/ porta, ház, csűr, tároló
nr. 137Y – casă/ ház

NOTA: In realizarea releveelor din fisele de cartare ale elementelor valoroase, se ia in considerare un grad de aproximare in ceea ce priveste compartimentarile interioare ale constructiilor, respectiv anexele existente in cadrul gospodariilor, intrucat o serie din aceste spatii studiate nu au fost accesibile, pentru o documentare in detaliu

MEGJEGYZÉS: az értékes elemek adatlapjaihoz készült felméréseknél az épületek belső feltérképezése, valamint a porták egyes melléképületeinek funkcionális meghatározása hozzávetőleges, mivel a tanulmányozott területek egy része nem volt elérhető egy részletes dokumentációhoz.

Întocmit:

arh. **Bălan Ioan**
urb.peis.**Ioana Mircea**